

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Št. IV.

1903.

Vsebina: 21. Indulgentiae ac tenor novae Coronae Spiritus Sancti. — 22. Duhovnik v krajnem in okrajnem šolskem svetu. — 23. Konverzija obveznic skupnega državnega dolga. — 24. Za fasijo merodajno število župljanov. — 25. Nabiranje milih darov za pogorelce v Malinah. — 26. Raziskavanje po maticah. — 27. Opomin duhovnikom, ki so v vojaški zvezi. — 28. Duhovne vaje za Marijine družbe. — 29. Sv. birma in kanonična vizitacija. — 30. Konkurni razpis. — 31. Škofijska kronika.

21.

Indulgentiae ac tenor novae Coronae Spiritus Sancti.

LEO PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum dilectus filius Noster Josephus Calasancius S. R. E. Diaconus Cardinalis Vives y Tuto, nomine etiam hodierni Praepositi Generalis Ordinis Minorum Capulatorum atque universi Ordinis ipsius, enixas Nobis preces humiliter adhibuerit, ut fidelibus pie recitantibus Coronam Spiritus Sancti a SS. Rituum Congregatione approbatam, nonnullas indulgentias largiri de Nostra benignitate velimus: Nos ut tam frugifera exercitatio uberiori cum animarum fructu fiat, atque erga Paraclitum plebis christianae obsequium amplificetur, votis huiusmodi annuendum existimavimus. Quare de Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus ac singulis utriusque sexus Christifidelibus ubique terrarum existentibus pie ac saltem contrito corde quovis anni die recitantibus privatim sive publice dictam Coronam Spiritus Sancti quocumque idiomate, dummodo versio fidelis sit iuxta exemplar quod lingua latina exaratum in tabulario Secretariae Nostrae Brevium asservari iussimus, in forma Ecclesiae solita de poenali numero septem annos totidemque quadragenas expungimus. Iis vero qui dictam Coronam habitualiter recitent ac die festo Pentecostes vel uno ad cuiusque libitum eligendo intra eiusdem festi octiduum die admissorum confessione expiati ac coelestibus epulis refecti quamlibet ecclesiam vel publicum oratorium ubique terrarum situm visitent ibique pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effundant, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Tandem largimur fidelibus ipsis liceat si malint plenaria ac partia-

libus hisce indulgentiis vita functorum labes poenasque expiare. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem ut praesentium litterarum authenticum exemplar transmittatur ad Secretariam Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, atque earundem litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae praemunitis, eadem prorsus adhibeatur fides quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XXIV. martii MCMII, Pontificatus Nostri anno vigesimoquinto.

L. † S.

Alois. Card. Macchi.

Corona Spiritus Sancti.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.
Brevis Actus Contritionis.

Doleo, mi Deus, me contra te peccasse, quia tam bonus es; gratia Tua adiuvante non amplius peccabo.

HYMNUS

Veni, Creator Spiritus etc.

V. Emitte Spiritum tuum et creabuntur.
R. Et renovabis faciem terrae.

OREMUS.

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere; et de eius semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

I. — *Mysterium primum.*

De Spiritu Sancto ex Maria Virgine Iesus conceptus est.

Meditatio. — „Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.“ (Luc. I, 35.)

Exercitatio. — Precare vehementer Divini Spiritus auxilium et Mariae intercessionem ad imitandas virtutes Iesu Christi, qui est exemplar virtutum, ut conformis fias imagini Filii Dei.

Semel *Pater* et *Ave* et septies *Gloria Patri*, etc.

II. — *Mysterium secundum.*

Spiritus Domini requievit super Iesum.

Meditatio. — „Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua; et ecce aperti sunt ei coeli: et vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, et venientem super se.“ (Matth. III, 16.)

Exercitatio. — In summo pretio habe inestimabilem gratiam sanctificantem per Spiritum Sanctum in Baptismo cordi tuo infusam. Tene promissa, ad quae servanda tunc te obstrinxisti. Continua exercitatione auge fidem, spem, caritatem. Semper vive ut decet filios Dei et verae Ecclesiae membra, ut post hanc vitam accipias coeli hereditatem.

Semel *Pater* et *Ave* et septies *Gloria Patri*, etc.

III. — *Mysterium tertium.*

A Spiritu ductus est Iesus in desertum.

Meditatio. — „Iesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est a Iordane: et agebatur a Spiritu in desertum diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo.“ (Luc. IV, 1, 2.)

Exercitatio. — Semper esto gratus pro septiformi munere Spiritus Sancti in Confirmatione tibi dato, pro Spiritu sapientiae et intellectus, consilii et fortitudinis, scientiae et pietatis, timoris Domini. Fideliter obsequere Divino Duci, ut in omnibus periculis huius

vitae et tentationibus viriliter agas, sicut decet perfectum christianum et fortem Iesu Christi athletam.

Semel *Pater* et *Ave* et septies *Gloria Patri*, etc.

IV. — *Mysterium quartum.*

Spiritus Sanctus in Ecclesia.

Meditatio. — „Factus est repente de coelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis; et replevit totam domum, ubi erant sedentes: et repleti sunt omnes Spiritu Sancto loquentes magnalia Dei.“ (Act. II, 2, 4, 11.)

Exercitatio. — Gratias age Deo quod te fecit Ecclesiae suae filium, quam Divinus Spiritus Pentecostes die in mundum missus semper vivificat et regit. Audi et sequere Summum Pontificem, qui per Spiritum Sanctum infallibiliter docet, atque Ecclesiam quae est columna et firmamentum veritatis. Dogmata eius tuere, eius partes tene, eius iura defende.

Semel *Pater* et *Ave* et septies *Gloria Patri*, etc.

V. — *Mysterium quintum.*

Spiritus Sanctus in anima Iusti.

Meditatio. — „An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est?“ (I Cor. VI, 19.)

„Spiritus nolite extinguere.“ (I Thess. V, 19.)

„Et nolite contristare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis.“ (Ephes. IV, 30.)

Exercitatio. — Semper recordare de Spiritu Sancto qui est in te, et puritati animae et corporis omnem da operam. Fideliter obedi divinis eius inspirationibus, ut facias fructus Spiritus: caritatem, gaudium, pacem, benignitatem, bonitatem, longanimitatem, mansuetudinem, fidem, modestiam, continentiam, castitatem.

Semel *Pater* et *Ave* et septies *Gloria Patri*, etc.

In fine dicas Symb. Ap. *Credo in Deum* ut professionem fidei, et *Pater*, *Ave*, *Gloria* semel ad intentionem Summi Pontificis.

22.

Duhovnik v krajnem in okrajnem šolskem svetu.

(Poročilo na shodu dekanov dné 23. aprila 1902.)

Bilo je dné 15. junija l. 1890., tretjo pobinkoštno nedeljo, ko smo brali v naših cerkvah v onem odločnem binkoštnem pastirskem listu nadškofov in škofov avstrijskih — o krščanski šoli, med drugim:

„Mi terjamo katoliške ljudske šole, mi hočemo, da se katoliški otroci tudi na javni ljudski šoli vodijo, vzgajajo in podučujejo po načelih svoje svete vere; mi zahtevamo, da ima toraj cela šolska uprava in vse šolsko delovanje primerno, versko podlago, ter da jo preveva duh naše svete vere.

Pri teh zahtevah se strinjamo popolno z nauki in vodili vladarja naše sv. cerkve, sv. Očeta Leona XIII., kakor so jih izrazili ne le v svojih splošnih okrožnicah, ampak tudi v pismih škofom posameznih dežel.“¹⁾

V teh zahtevah je cerkev danes in ostane nepremekljiva in ž njo ogromna večina katoliškega ljudstva v Avstriji hoče, da se vrne katoliški cerkvi in katoliškim starišem, kar je njihovega.

¹⁾ Laibacher Diöcesanblatt 1890. V. str. 49.

To je naše stališče o šoli in tako ostane. Šola naj ne vzgaja le vrlih ljudi in državljanov, ampak v prvi vrsti vrle kristjane, ker le potem bodo prvi in drugi resnično vrli.

Dokler se pa tem našim opravičenim zahtevam ne ugotovi, moramo računati s šolo, kakoršno imamo. V to naj skrbno poiščem v novem šolskem zakonu one male pravice, katere daje država glede šole cerkvi, obenem pa spregovorim na podlagi istih o pravicah in dolžnostih zastopnikov cerkve v krajnem in okrajnem šolskem svetu.

V pomoč so mi viri: Dr. Fr. Heinz: „Zbirka zakonov in ukazov o ljudskem šolstvu na Kranjskem“; Prof. Anton Zupančič: „Duhovno pastirstvo“ I. del; Dr. Anton Skočdopole: „Compendium der Pastoral und Katechetik“, I. zvezek; Dr. S. Katschner: „Katechetik“; Dr. Benno Fritsch und Dr. Leopold Graf Hartig: „Judicate des Reichsgerichtes, des Verwaltungsgerichtshofes und des obersten Gerichtshofes“ I. del, Cultus; II. del, Unterrichtswesen. — Dannerbauer: „Praktisches Geschäftsbuch“ 2. izdaja; in linška „Theologisch-praktische Quartalschrift.“

I.

Duhovnik v krajnem šolskem svetu.

V smislu državnega šolskega zakona z dné 25. maja 1868, § 10 in § 12, alineja 1¹⁾ je sestavljen krajni šolski svet po deželni postavi z dné 25. febr. 1870²⁾ iz zastopnikov cerkve, šole in občine. V § 3 iste postave se pa določuje: „Zastopnik cerkve v krajnem šolskem svetu je samostojni dušni pastir mladine, katera šola obiskuje, in če bi njega ne bilo, njegov namestnik. Kjer sta pa dva ali več samostojnih dušnih pastirjev ravno iste vere, imenuje cerkveno višje oblastvo tistega, ki naj vstopi kot ud v krajni šolski svet.“³⁾

Duhovnik, postavno pozvan v krajni šolski svet, šteje si v velevažno dolžnost, da cerkvene interese kar najtopleje zastopa. Vemo pa dobro vsi, da to, vzlasti v današnjih dnéh, ne zadostuje, če je kdo duhovnik le po imenu in obleki, s tem bi malo dosegel, marveč neizogibno je potrebno, da je on zares duhovnik po duhu Kristusovem, da je vzornega življenja, previden, delaven in goreč v svojem svetem zvanju, posebno dobro podučen v postavah šolskega in učnega reda ter prešinjen one ljubezni do nedolžne šolske mladine, s katero naš Gospod tako prisrčno otroke k Sebi vabi: „Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljestvo.“⁴⁾

Duhovnik teh vrlin je ugleden med narodom; kjerkoli nastopi, tam ima vpliv, tudi v krajnem šolskem

svetu postane duša krajnemu šolskemu svetu, čeprav ni istemu predsednik. Pa tudi ni vselej dobro, da je duhovnik predsednik, ker s tem častnim mestom je spojena marsikatera sitnost, kakor: kaznovanje starišev glede otroških šolskih zamud ali mogoč prepir med šolsko občino in cerkvijo itd. Naj pripomnim, da v slučaju pravnega prepira med cerkvijo in šolo zastopa oboje finančna prokuratura, oziroma po njej imenovani odvetniki, tako je razsodil najvišji sodni dvor dné 27. junija 1882, št. 6833.¹⁾ Dné 6. junija l. 1895, št. 6666, pa je ravno tisti sodni dvor odločil, da šola zastopa odvetnik, katerega v to pooblasti na ukaz deželnega šolskega sveta okrajni šolski svet²⁾.

Ni pa vselej umestno, da bi duhovnik nikdar in nikjer ne sprejel izvolitve za predsednika, ker vsak gospodar pozna razmere v svojem kraju najbolje.

Kjer pa duhovnik ni predsednik, tam naj se potruži na vso moč, da je za predsednika izvoljen vrl, krščanski mož, kateremu naj pomaga s svetom in delom.

Delokrog krajnega šolskega sveta je precej obsežen in važen³⁾ Omejim se pa le na one točke delokroga, katere se dotikajo cerkve. Na nje naj obrača duhovnik kot zastopnik cerkve svojo pozornost, in sicer: 1) na šolske potrebščine, učila in samoučila, kolikor zadevajo krščanski nauk, posebno pazi na šolsko knjižnico; 2) na verski pouk in vaje; 3) da je razmerje z učiteljstvom kolikor mogoče ugodno.

1.

a) Duhovnik v krajnem šolskem svetu naj poskrbi, da je v šoli poleg sv. razpela in podobe cesarja podoba sv. Očeta. Kjer je pa več razredov, tam naj se omisli slika M. B., sv. Alojzija, angelja variha ter iste primerno razdelé v posamne razrede. Glede svetnih podob ali slik pa naj pazi, da je ni v šoli slike ali podobe, katera bi bila količkaj spotakljiva otrokom.

b) Kot učilo naj je v vsaki šoli stenski zemljevid Palestine, kar zaukazuje tudi ministerijalni ukaz z dné 20. avg. 1870, št. 7648, § 71, e⁴⁾; s tem zemljevidom se vrlo dobro pospešuje pouk v zgodbah. — Za 1. in 2. razred ljudske šole se kaj dobro podajo Herderjeve slike o zgodbah; dobé se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Potrebno je, da se postavi v letni proračun primerna svota za nakup katekizmov, zgodb itd. ubogim šolskim otrokom.

c) Duhovnik naj posebno dobro pazi, katere in kakošne knjige se naročajo za šolsko knjižnico. Knjige

¹⁾ Dr. Fr. Heinz: Zbirka zakonov in ukazov o ljudskem šolstvu na Kranjskem st. 9.

²⁾ Dr. Fr. Heinz: tam str. 405.

³⁾ Dr. Heinz: tam str. 405.

⁴⁾ Marka 10. 14.

¹⁾ Judicate II. Unterrichtswesen v. Dr. Benno Fritsch und Dr. Leopold Grafen Hartig, Nr. 967, stran 226.

²⁾ Ravno tam, Nr. 972, str. 227.

³⁾ Dr. Heinz, str. 405—417.

⁴⁾ Dr. Heinz, str. 151. — Dr. Skočdopole: Comp. der Pastoral u. Katechetik 242.

naroča postavno šolski voditelj, pa dogovorno s predsednikom krajnega šolskega sveta ali z onim udom krajnega šolskega sveta, katerega v to predsednik določa¹⁾. Če je lajik predsednik, naj imenuje dušnega pastirja. Na večrazrednicah se naročajo knjige tudi dogovorno z učiteljskim osebjem, med katerim je katehet. Ministerijalni ukaz z dné 3. januarija 1883, št. 13.456,²⁾ strogo zapoveduje, da se nikdar ne sprejmó v knjižnico za šolsko mladino knjige, ki žaliyo vero in vdanost do Najvišje vladarske hiše in rodbine.

Prav hvaležni smo tiskovnemu društvu v Ljubljani in posebej gosp. ocenjevatelju na oceni slovenskih knjig za mladino in ljudstvo v vsakoletnem koledarju istega društva. Duhovnik v krajnem šolskem svetu le naj poseže po tej oceni, kedarkoli je šolski knjižnici oskrbeti novih knjig.

2.

a) Poduk v verouku je najimenitnejši; še celo avstrijska postava je odkazala verouku prvo mesto in nastavlja le one učitelje kot voditelje, ki so izprašani iz krščanskega nauka, čemur je pritrdilo zadnjič tudi upravno sodišče dné 23. novembra 1899, št. 9941³⁾.

Duhovnik v krajnem šolskem svetu je ali veroučitelj ali vsaj, kjer je več duhovnikov, krajni šolski nadzornik za veronauk⁴⁾.

Poprime naj se z vso pridnostjo in vnemo toli vzvišenega poduka, ali pa poduk skrbno čuva, v katerem se podučujejo mali v krščanskih resnicah, vzgajajo in vodijo h Kristusu, ter v večno življenje.

To opravilo je Bogu čez vse dopadljivo in polno božjega blagoslova. Gosp. monsignor Zupančič piše v krasnih besedah v svoji knjigi „Duhovno pastirstvo“ str. 201 med drugim, tako le: „Otroško srce je še nepokvarjeno, rahlo; prejemljivo: tu pada seme božje besede na polna tla. Dete je kakor vosek, iz njega napraviš podobo, kakoršno koli hočeš; je mlado, šibko drevesce — rastlo bo, kamor je ganeš! Na mladini svet sloni. Sreča človeštva časna in večna je odvisna od delavnosti katehetove. Ako duhovni pastir pridobi male za Kristusa, in jim pravo pobožnost vname v srcu, on po deci vpliva tudi na stariše in na druge odrasle. Iz vrlo krščansko vzgojevanih otrok postanejo pobožni gospodarji, gospodinje, očetje in matere, ki krščanskega duha v dedščino zapuščajo svojim otrokom.“

Ker je toraj prav verouk največje važnosti, naj duhovnik pri sestavi urnika nikar ne prezre ministerijalnega ukaza z dné 12. julija 1869, drž. zak. št. 130, § 27, 1.⁵⁾, ki se glasi: „Predmete, ki vzlasti zahtevajo

od učencev zbranih misli ali večjega duševnega napora, je nastaviti na dopoldanske ure in pri poldnevnihi šolah na prve ure.“ Veroučitelj je pa tudi postavno v to opravičen glasom razsodbe upravnega sodišča z dné 6. septembra 1880, št. 1645, katero se je prav jasno izreklo: „Veroučitelj na ljudski šoli si za veronauk izvoli ure poljubno.“¹⁾

b) Verske vaje so velevažne z ozirom na verski poduk kot na moralno vzgojo. O njih določuje cerkev po § 5 drž. šol. zak. z dné 14. maja 1869, z isto pravico, kakor o verouku. V ministerijalnem odloku z dné 24. dec. 1872, št. 11.764, pa se škofom izrečno prepušča, da v svojih škofijah svobodno zaukazujejo: ali povsod enake, ali v posamnih okrajih in župnijah različne verske vaje²⁾. Zaukazuje pa državni zakon z dné 14. maja 1869, da mora cerkvena oblast, kakor o verouku tako o bogoslužnih vajah oznanjati te svoje odredbe po okrajnem šolskem svetu šolskemu voditelju, in pristavlja: „Takim ukazom, ki se ne ujemajo z občnim šolskim redom, odreka se oznanitev.“³⁾

S to naznanitvijo šolskemu vodstvu po okrajnem šolskem svetu uvrsté se verske vaje v postavni šolski red in učiteljstvo katoliške vere je dolžno, glasom § 50 drž. zak. z dné 20. avg. 1870, št. 7648, nadzirati šolske otroke pri vseh bogoslužnih vajah, katere so se naznanile po okrajnem šolskem svetu šolskemu vodstvu⁴⁾.

Zamude bogoslužnih vaj se kaznujejo v smislu ministerijalnega odloka z dné 3. marcija 1891, št. 3298, kot sploh šolske zamude⁵⁾. Tudi upravno sodišče je prav tako razsodilo dné 6. maja 1889, št. 249⁶⁾.

Bogoslužnim vajam pa prištevamo: molitev, božjo službo, sprejem sv. zakramentov, procesije in izredne pobožnosti.

a) Učitelju je z otroci moliti pred naukom in po nauku; katehet moli pred uro in po uri. Učitelj je navezan na molitve, katere je določila višja cerkvena oblast ali izrečno ali pa potrdila v mašnih bukvicah in katekizmihi glasom ministerijalnega odloka 8. nov. 1872, št. 8759⁷⁾.

β) K šolski božji službi prištevamo ob nedeljah in praznikih sv. mašo s pridigo, ob delavnikih sv. mašo.

Kjer nimajo otroci posebne božje službe ob nedeljah in praznikih, tam določi župnik kot krajna cerkvena

¹⁾ Dr. Benno Fritsch und Dr. Leopold Graf Hartig: „Judicate des Reichsgerichtes, des Verwaltungsgerichtshofes etc. I. Theil: Cultus. Nr. 80, str. 15.

²⁾ Dr. Skočdopole: „Compendium der Pastoral u. Katechetik“ I. Band, str. 297.

³⁾ Dr. Heinz, str. 19.

⁴⁾ Dr. Heinz, str. 141.

⁵⁾ Dr. Skočdopole: Pastoral u. Katechetik, str. 298 I. zv.

⁶⁾ Dr. Benno Fritsch u. Leopold Graf Hartig: „Judicate I“ str. 15; — in II del, Nr. 1493, str. 355.

⁷⁾ Dr. Skočdopole: Comp. der Pastoral und Katechetik, I. str. 299.

¹⁾ Dr. Heinz, str. 175.

²⁾ Dr. Heinz, str. 171. — Dr. S. Katschner: Katechetik, str. 208.

³⁾ Judicate II. Unterrichtswesen Nr. 1524, str. 362.

⁴⁾ Catalogus Cleri dioec. Lab. 1902, str. 27.

⁵⁾ Dr. Heinz, str. 301; Dr. S. Katschner: Katechetik 206.

oblast v smislu § 5 postave z dné 14. maja 1869 in § 50 postave z dné 20. avg. 1870, da se udeležijo otroci farne in glavne božje službe s šolskim nadzorstvom. Šolska božja služba v tej obliki utemeljena je v ministerijalnih odlokih: z dné 13. aprila 1870, z dné 8. novembra 1880¹⁾, posebno pa z dné 16. maja 1880, št. 6206, moravskemu deželnemu šolskemu svetu: „Vsi šolski otroci ljudskih in meščanskih šol, ki stanujejo v šolskem in župnem okolišču, kjer se opravlja ob nedeljah in praznikih celega šolskega leta božja služba, dolžni so ob nedeljah in praznikih glasom § 50. šolskega in učnega reda z dné 20. avg. 1. 1870 udeležiti se glavne farne božje službe.“ Da se pa umeva pod božjo službo tudi pridiga, pojasnjuje ministerijalni odlok z dné 8. decembra 1881, št. 17.958, v katerem se kar naravnost prepoveduje med pridigo otroke v šoli pridrževati in še le po pridigi v cerkev k sv. maši voditi²⁾.

Ob delavnikih pa naj bi bila šolska maša, kjer je le en duhovnik, vsaj enkrat v tednu; kjer sta pa dva duhovnika, vsaj dvakrat v tednu, seveda v toplejši letni dobi, recimo: od sv. Jurija do Vseh Svetnikov, izvzemši čas počitnic. Šolski otroci naj bi med sveto mašo glasno in skupno molili sv. rožni venec, sem in tja pa tudi peli, saj so dolžni učitelji tudi cerkveno petje gojiti, kakor to zapoveduje ministerijalni ukaz z dné 8. junija 1883, št. 10.618.³⁾ Kjer je učitelj večšč orglanju, če tudi ni organist, naj bi se istemu dovolilo, ako ni posebnih pomislekov, igrati pri šolskih mašah na orgle. O pesmih, katere je péti pri sv. maši, dogovori se učitelj z župnikom.⁴⁾

γ) Kdaj in kolikokrat naj sprejemajo šolski otroci sv. zakramente?

Gosp. monsig. Zupančič méni, da je za prvo spoved najpripravnejši čas po izpolnjenem 8. letu, za prvo sveto obhajilo pa po izpolnjenem 10. letu;⁵⁾ — tako splošno; v posamnih slučajih določuje veroučitelj. Stariši niso opravičeni o tem določevati. Šolske oblasti so zavrnilo pritožbo nekega očeta, češ, da sili katehet njegovo desetletno hčerko k velikonočni spovedi in sv. obhajilu, česar pak oče ne dovoljuje na podlagi obč. državnega zak. § 144 in člena 14 državnega zakona z dné 21. dec. 1867, po katerem je starišem voditi otroke, oziroma po katerem se nikdo siliti ne more k božjeslužnemu opravilu. Oče je vložil ugovor na ministerstvo za uk in bogočastje, pa tudi to je razsodbo okrajnega in deželnega šolskega sveta odobrilo in ugo-

vor zavrnilo dné 10. marcija 1887, št. 24 206 ex 1886 z ozirom na § 5 drž. šol. zakona z dné 14. maja 1869, kateri veže vse šolo obiskujoče otroke enako.¹⁾ — Pa tudi državno sodišče je dné 26. aprila 1900, št. 112, odločilo, da se zamore oče v to prisiliti, ne da se s tem kruši verska svoboda ali ona vesti, da ne brani svojemu otroku zadostiti verskim vajam, če bi bil oče tudi drugoverec.²⁾

Ker je pa poduk za prvo spoved in prvo sveto obhajilo velike važnosti za nadaljni sprejem sv. zakramentov, navadne šolske ure, odmerjene veronauku, večkrat ne zadostujejo. To spozna šolska oblast in dovoljuje glasom minist. odloka z dné 22. decembra 1876, št. 11.355,³⁾ da podučuje veroučitelj v šoli izven rednih šolskih ur s pristavkom, da se ta poduk naznani šolskemu vodstvu potom okrajne šolske oblasti. Naj pripomnim, da državni šolski zakon tudi dovoljuje več šolskih razdelkov združevati v verski poduk z odlokom z dné 20. junija 1872.⁴⁾

O dnevu sprejema sv. zakramentov pa se dogovori veroučitelj s šolskim vodstvom direktno, ne oziroma se na okrajni šolski svet. Podeli se otrokom prosto en dan ali pa en popoldan z naslednjim dopoldnevom v smislu postave z dné 8. novembra 1880, št. 15.905.⁵⁾

Kolikokrat pa naj bi sprejeli šolski otroci v letu sv. zakramente?

Skromno menim, da bi bilo soglasje po vsej škofiji potrebno, pa tudi vsem ljubo. Kaj, ko bi se vpeljala redna šolska spoved: začetkom šolskega leta, v adventu, v postu, o binkošti in koncem šolskega leta, to je petkrat v letu?

d) Procesija o presvetem R. T. je šolam povsod v navadi, katero priznava tudi min. odlok z dné 8. oktobra 1872, št. 8759.⁶⁾

Prošnje procesije o Markovem in v prošnjem tednu so sicer dovoljene, pa le na račun onih treh prostih dni, katere daje krajni šolski svet glasom min. odloka z dné 20. avg. 1870, št. 7648, § 10 šol. in učnega reda.⁷⁾

Duhovnik naj torej vpliva, da se oni prosti dnevi vporabijo za prošnje procesije. Popoldne v teh dneh je šola zapovedana.⁸⁾

O veliki noči so šolske počitnice, vendar naj bi se otroci, kjer je mogoče, skupno udeležili procesije.

Šolska oblast tudi ne more odreči izrednih šolskih procesij, kakor o sv. letu, o sklepu sv. misijona

¹⁾ Dr. Skočdopole: Comp. der Pastoral und Katech. I. zv., str. 297.

²⁾ Dr. Katschner: Katechetik, str. 214; — Dannerbauer: „Praktisches Geschäftsbuch“, str. 929.

³⁾ Dr. Heinz, str. 57.

⁴⁾ Dannerbauer, str. 877—878.

⁵⁾ Prof. Zupančič: „Duhovno Pastirstvo“ I. del., II. izd., str. 270 in 276.

¹⁾ Dannerbauer, str. 880.

²⁾ Judicate II. del „Unterrichtswesen“, Nr. 1494, str. 355.

³⁾ Dr. Heinz, str. 143; — Dr. Skočdopole, str. 316.

⁴⁾ Dr. Heinz, str. 199.

⁵⁾ Dr. Katschner, str. 215; — Dr. Heinz, str. 141.

⁶⁾ Dannerbauer, str. 879.

⁷⁾ Dr. Heinz, str. 119.

⁸⁾ Dannerbauer, str. 879.

i. t. d., da se le za procesijo izvoli čas, ki ne nasprotuje šolskemu redu in se pravilno naznani.

Isto velja o izrednih šolskih pobožnostih. Društva so otrokom prepovedana, katera prepoved se pa ne razteza na „sv. Detinstvo“, ki je otrokom dovoljeno glasom min. odloka z dné 3. julija 1885, št. 7454.¹⁾ Doneski pa naj se v šoli ne pobirajo.

3.

Duhovnik v razmerju z učiteljem naj v smislu deželne postave z dné 9. marca 1879²⁾ na krajni šolski svet vpliva, da vroči pravočasno šolskemu vodstvu šolski popis, to je osem dni pred pričetkom šolskega leta. Nadalje naj vsesploh učitelja podpira, posebno poskrbi, da otroci šolo pridno obiskujejo, da je v šoli dovolj potrebne oprave, učil, samoučil, da je šolsko poslopje v dobrem stanu; tudi naj se potrudi za uboge šolske otroke itd.

Kako pa naj se duhovnik obnaša do učitelja neposrednje?

Srečen on, ki ima dobro krščanskega in moralnega učitelja; ta mu je v neprecenljivo pomoč za versko-nravno vzgojo otrok v šoli in izven šole. Bode naj takemu učitelju prijazen, skazuje mu spoštovanje, naklanja mu kak gmoten dobiček, vpliva na njegovo nadaljno stanovsko izomiko, posebno pa, da povzdiguje njegovo нравstveno stanje in goreče navdušuje za pravo krščansko življenje, kakor nam tako lepo priporoča knjiga: Apostolski dušni pastir.³⁾

Kaj pa, če je učitelj versko mlačen in mogoče ne posebno moralen? Tudi njemu naj se dušni pastir prijazno bliža, očetovsko opominja; njegovih napak naj ne razkriva, če treba ni; v pričo občanov naj ga nikdar ne graja, in, če je treba, še celo zagovarja. Ako duhovnik učitelja s tem pridobi, koliko zasluženje pred Bogom! če se pa ne dá pridobiti, bode vsaj manj škodljiv in nevaren. Preoster ali še celo žaljiv nastop pa le odbija in rodi še huje zlo.

So pa tudi učitelji — in teh je precej — kateri so cerkvi in duhovnikom nasprotni, da še celo naravnost sovražni. Duhovniku, ki ima učitelja te vrste v svoji fari, naše sočutje. Tak učitelj, kjerkoli in kakorkoli zamore, svojemu dušnemu pastirju nasprotuje, župnijo pohujšuje in mnogo zlá povzroči, posebno, če je moralno pokvarjen. In kaj naj stori duhovnik? Ako je žaljen in preganjan osebno, naj ohranjuje hladno kri, žaljenje prezira, za učitelja pa moli, posnemajoč nauk sv. Krizostoma: „Zmagujemo volkove, dokler smo jagnjeta, premagajo nas pa volkovi, ako hočemo biti tudi volkovi, ker nas v tem slučaju najvikši pastir

Jezus Kristus ne podpira, ker on ne pase volkov, ampak jagnjeta.“⁴⁾

No, in s tožbo naj nastopa le v skrajni sili, ker sicer s tožbo danes kaj malo opravi.

Ako pa žali učitelj stvar, katero duhovnik zastopa, za njo živi in deluje, — ondaj pa naj se duhovni pastir vselej oglasi: previdno, dostojno, pa odločno in ne redko se razjasni, da je učitelj le orodje, tlačan družih.

V pojasnilo hočem navesti dogodljaj:

V neki fari na Kranjskem, kakor marsikje drugje, je navada, da se povodom cerkvenih svečanosti razobešajo tudi pri šoli zastave: papeževa, cesarska in narodna. Nedavno pa je dobil krajni šolski svet kakor župni urad od šolskega vodstva nastopno pismo:

„Po odredbi c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 12. sušca 1900, št. 297, ima jedino šolsko vodstvo razpolagati s šolskimi prostori, nadalje določevati, kako se ima šola udeleževati raznih slavnosti. Da varuje svoje pravice in prepreči prepir, dovoljuje si najudaneje podpisano vodstvo opozoriti — na zgornjo odredbo, ob enem pa naznaniti, da ne misli razobešati pri raznih slavnostih belo-rumene zastave. Ta se smatra na Kranjskem strankarskim in se tudi rabi kot vidni znak politiške stranke: razobeša se razven cerkvenih slavnosti tudi pri politiških demonstracijah.

Najudaneje podpisano vodstvo je pa prepričanja, da mora biti šola nad strankami.“

To je ono pismo v doslovnem prepisu. In kje se je porodilo?

Malo preje se je bralo v znanem liberalnem časopisju, da je papeževa zastava na Kranjskem strankarska in vidni znak politiške stranke, ki se rabi tudi pri politiških demonstracijah.

Pa to še ni privzdignilo nadučitelja, ampak liberalna gospôda v sosesčini, ta je obdelovala ubozega svojega tlačana tako dolgo, dokler ni pisal.

In tako je vedno jasneje, da ščuva učiteljstvo proti nam in cerkvi ne le liberalno časopisje, ampak pogosto tudi oni, katerim je skrbeti za mir in spravo.

Kar pa papeževo zastavo v dotični fari zadeva, razobeša se do danes nemoteno; tudi šolsko vodstvo več ne ugovarja, ker je dobilo na ono pismo primeren odgovor.

II.

Duhovnik v okrajnem šolskem svetu.

Kakor je znano, imenuje duhovnika v okrajni šolski svet kot zastopnika cerkve škofijstvo glasom deželne postave z dné 25. februarja 1870, § 19.

Če je vže potrebno duhovniku v krajnem šolskem svetu znanje šolske postave, tako je „conditio, sine qua non“ za duhovnika v okrajnem šolskem svetu,

¹⁾ Dr. Katschner: „Katechetik“, str. 216; Dr. Skočdopole, str. 308.

²⁾ Dr. Heinz, str. 409 in 411.

³⁾ Str. 282—285.

⁴⁾ Hom. 34. v Mat.

da je v šolski postavi dobro podučen; sicer, kako naj zastopa cerkev, če ne pozna njenih pravic. Pomniti je pa tudi, da je dandanes duhovnik v okrajnem šolskem svetu po mišljenju povsod v manjšini, da, še celo osamljen; zatoraj je tem potrebnejše, da si z dobrim znanjem šolskih postav utrdi pozicijo in zadobi ugled, pa tudi zaupanje s tem, da se ogreva in poteza za opravičene zahteve učiteljev in šole. Oba zastopnika učiteljstva to vpoštevata, pa tudi ostali člani okrajnega šolskega sveta vže toli zaupajo, da duhovnik ni brez vpliva. Kedarkoli je pa duhovnik o važnem glasovanju osamljen, naj na podlagi razglasa z dné 12. oktobra 1879, št. 1019/dež. š. sv., § 22, alineja 2, zahteva, da se njegov glas z razlogi v zapisnik zapiše.¹⁾

Preidem na delokrog okrajnega šolskega sveta z ozirom na one postojanke šolske postave z dné 9. marca l. 1879, § 17²⁾, katere so več ali manj v zvezi s cerkvijo.

1. Okrajnim šolskim svetom je po § 17, točka 3, ukazovati, voditi preiskave in obravnave gledé razširjanja vže obstoječih šol in naprave novih šol.

Pri teh preiskavah in obravnavah se pa šolska postava prav nič ne ozira na meje farâ, marveč mero-dajne so jej glasom § 9 deželne postave z dné 29. aprila 1873³⁾ o napravi novih ljudskih šol le občine, pod-občine in še celo posamne vasi in hiše; odtod so često všolani otroci v eno in isto šolo iz dveh, treh, tudi štirih farâ.

Ni čudo, da otroci, kolikor toliko pozabijo, kje so doma, in postanejo tuji domačemu dušnemu pastirju in cerkvi.

Duhovnik v okrajnem šolskem svetu naj na vso moč deluje, da se šole ne ustanavljajo, kjer ni ravno sila, ob periferiji farâ in da se, kolikor mogoče otroci ene in iste fare skupno všolajo.

So pa tudi takozvane „ekskurendo“-šole, kjer se rednim šolam oddaljeni otroci podučujejo v glavnih predmetih, največ dvakrat v tednu.

Premisliti je, se li ne dá tej potrebi drugače in boljše opomoči?

V mnogih večjih farah, kjer še ni „ekskurendo“-šol, hodijo rednim šolam ne všolani otroci v toplejem letnem času, tudi iz najoddaljenejših vasi in hiš, prav pridno in točno k nauku za prvo sv. spoved in prvo sv. obhajilo k farni cerkvi. Kako lahko bi se s tem podukom združil v gotovih dneh v tednu nauk v ostalih glavnih šolskih predmetih v šoli; v tej bi se poduk za redne šolske otroke z lahkoto tako uravnal, da bi ne bili prav nič oškodovani. Prihranili bi se stroški de-želi, občinam in starišem, otroci bolj navezali na farno

cerkev, veroučitelju pa pot prihranila, ki ima vsaj v večjih farah potov vže itak več kot dovolj. Tovariši v okrajnih šolskih svetih naj bi to skromno misel vpoštevati, upam da ni napačna.

2. Okrajni šolski svet voli za nadzorovanje di-daktično-pedagogičnega stanja vsake šole v smislu po-stave z dné 9. marca 1879, § 3, krajnega šolskega nadzornika za tri leta.¹⁾ On vstopi, če še ni njegov član, v krajni šolski svet. — Duhovnikov krajnih šol-skih nadzornikov je vedno manj, ker večina v okrajnih šolskih svetih ni duhovnikom prijazna. O tem imeno-vanji naj duhovnik v okrajnem šolskem svetu posebno odločno nastopi in se na vso moč poteza, da se še to malo duhovnikom ne odjemlje, vzlasti, ker je duhovnik krajni šolski nadzornik v interesu šole. On je izvestno, vsaj na deželi, skoro povsod najsposobnejši, pa tudi stariši in otroci z veseljem pozdravljajo svojega duš-nega pastirja na tem mestu. Zaupanje do šole med na-rodom upada največ odtod, ker se duhovščina premalo vpoštevata.

3. Okrajni šolski svet postavlja začasno učitelje v šolah, kjer je služba izpraznjena. Pa prigodilo se je, da je okrajni šolski svet tudi za veronauk postavil, kar na svojo pest posvetnega učitelja kot pomožnega veroučitelja.²⁾ Zastopnik cerkve ali ni bil tedaj pri seji prisoten, ali pa se ni spomnil na § 5 državnega šol-skega zakona z dné 14. maja l. 1869. Kakor duhov-niku-katehetu, tako tudi svetnim učiteljem kot vero-učiteljem je potrebno kanonično poslanstvo za verouk in to dadó po cerkveni ustavi le škofje ali njihovi namestniki. Kedarkoli je tedaj nastaviti svetnega učitelja kot pomožnega veroučitelja, naj okrajni šolski svet ali pa dotični dekan naznani to škofijstvu in imenuje do-tičnega svetnega učitelja, ki pa mora biti katoličan in izprašan za verouk; potem šele, ko je škofijstvo učitelja kot pomožnega veroučitelja potrdilo, je okrajni šolski svet opravičen učitelju verouk izročiti.³⁾

Izroča se pa veronauk svetnemu učitelju le v skrajni sili, kedar duhovnik ne more nikakor podučevati.

4. Okrajni šolski svet čuva zakoniti šolski red v šolstvu. Kaj rado se primeri, da šolsko vodstvo na-znani kateheta, češ šolskemu vodstvu je nepokoren in je pri poduku krščanskega nauka nereden.

Kako naj se zatožba presodi?

Razločevati je: veroučitelj stalno nastavljen in ve-roučitelj kot dušni pastir. Veroučitelj stalno nastavljen je podložen šolskemu vodstvu kot svetni učitelji; vero-učitelj iz dušnega pastirstva pa ni šolskemu voditelju podložen, dolžan je pa se točno držati šolskega in učnega reda glasom postave z dné 20. junija l. 1872.

¹⁾ Dr. Heinz, str. 605.

²⁾ Dr. Heinz str. 421 in 423.

³⁾ Dr. Heinz, str. 439.

¹⁾ Dr. Heinz, str. 413.

²⁾ Dr. Heinz, str. 665.

³⁾ Dannerbauer, str. 872.

Mnogokrat se primeri, da je veroučitelj po svojih dušno-pastirskih opravilih zadržan, posebno, ko mora k bolniku. Katehet je tedaj povsem opravičen in šolsko vodstvo je dolžno isto uro, kakor vé in zná izpopolniti ter veroučitelju odstopiti drugo primerno uro glasom min. odloka z dné 23. februarja 1875, št. 7465.¹⁾

Veroučitelj pa ni dolžan osebno ali pismeno šolskemu vodstvu zadržka naznaniti, zadostuje, da uljudno isto obvesti.²⁾

5. Okrajnemu šolskemu svetu je pričeti in voditi disciplinarne preiskave zoper učitelje, pa tudi veroučitelje na podlagi katehetskega zakona z dné 17. januarja 1888; § 7. se glasi: „Kdor na kaki šoli poučuje veronauk, ta je v izvrševanju svoje učiteljske dolžnosti pod disciplinarnimi predpisi šolskih zakonov.“³⁾

Ker se pa ravno v novejšem času ponavljajo pritožbe zoper veroučitelje radi prepovedanih ustrahovnih kazni šolskih otrok, naj opozarjam na § 24 šolskega in učnega reda z dné 20. avg. 1870. Povdarja se v tej postavi: „da ne smejo biti kazni nevarne otročjemu нравnemu čutu in zdravju. Telesno pokorilo v šoli nikjer in nikdar ni dopuščeno. Za ustrahovalne pripomočke velja: svarilo, káranje, stanje med klopmi ali zunaj klopi, podržek v šoli s primernim nadzorom (o čemur je povedati roditeljem, ako se more), poziv pred učiteljski zbor (v šolah, kjer imajo samo jeden razred, pred predsednika krajnega šolskega sveta), naposled začasna izključitev iz šole; izključitev je dovoljena samo v izjemnih slučajih, kedar bi bilo zelo nevarno družih otrok nravnosti.“⁴⁾

V tem okviru naj kaznuje katehet; varuje naj se pa prepovedanih kazni, kakor so: zaničevanje, zasramovanje otroka, stanje zunaj šolskih vrat, večkratno mehanično prepisovanje; tudi za ušesa in za lase vleči, po glavi udarjati, s knjigami nabijati, s črtalom, palico, šibo itd. pretepati, je surovo, nevarno in prepovedano; jednako naj se otrok ne kaznuje s klečanjem, molitvijo ali drugo versko vajo, ker se tako otroku pristudi, kar bi mu moralo biti drago in sveto.⁵⁾

Opozarjam posebno na lepo navodilo gosp. monsig. Zupančiča v poplačilu in kaznovanju otrok v „Duhovnem pastirstvu.“⁶⁾

Tudi na dom naj ne jemlje veroučitelj otrok, da bi jih kaznoval, ker zapor dovoljen je le v šoli; pa tudi nevarno je, ker so nekateri otroci dandanes tako

izprijeni; kako lahko bi hudoben otrok kateheta obrekoval.

Za prestopok kaznuje se stalni veroučitelj jednako svetnemu učiteljskemu osebu po §§ 44 – 56 deželne postave z dné 29. aprila 1873;¹⁾ dušni pastir kot veroučitelj pa s tem, da se podeli opomin, ukor in konečno vzame pravica v šoli poučevati veronauk. Šolsko oblast izreka razsodbo o kazni, ne oziraje se na višjo duhovsko oblast, opiraje se baje na svojo prakso; le to sporoči, da se je veroučitelj kaznoval.

S to prakso pa se nikakor ne vjema ministerijalni odlok z dné 14. januarja 1878, št. 12.682, nižje avstrijskemu deželnemu šolskemu svetu, ker se izrečno povdarja, da je pri dušnih pastirjih kot veroučiteljih najprej v vsakem slučaju o prestopku obvestiti višjo duhovsko oblast, in še le potem, ako taista prestopkov ne odstrani, disciplinarno nastopa svetna šolska gosposka.²⁾

Vsekako pa naj veroučitelj pazi, se premaguje, da ne dá prilike izvestnim krogom divaniti se „zopet nad jednim“; kedarkoli strahuje, naj uporablja le dovoljena sredstva. Resnično, da so nekateri otroci v hudobiji zreli in drugim nevarni; v takih slučajih naj pové starišem, kateri naj otroka kaznujejo po svoje; veroučitelj pa naj moli zanj.

Okrajna šolska oblast nadzira učitelje; veroučitelje pa cerkvena gosposka glasom § 5. drž. šol. zak. z dné 14. maja 1869.

Smé pa li kedaj okrajna šolska oblast, oziroma okrajni šolski nadzornik kateheta nadzirati? V vérskem poduku: vsebini in metodiki nikdar, sme pa okrajni šolski nadzornik med katehetovo uro nadzirati šolski in učni red; to je: li poučuje veroučitelj veronauk ob določeni uri, li obiskujejo otroci redno šolo, se li dostojno obnašajo itd. — to glasom min. odredbe z dné 10. sept. 1874. št. 360;³⁾ okrajni šolski nadzornik, kakor nikdo izmed državnega šolskega nadzorstva, tudi ni opravičen kateheta opominjati ali mu dajati navodila. Ako nadzornik nedostatke opazi, naj naznani višji cerkveni gosposki. O svetnem nadzorstvu med vérskim podukom se je izrazila sv. stolica po dunajskem nunciju Št. Hipolitskemu škofu v pismu z dné 10. dec. 1874. št. 1455, v nastopnem⁴⁾:

Episcopus permittere possit presbyteris, qui officio magistrorum Religionis funguntur, ut lectionem religionis, adveniente etiam inspectore scholastico, continuent, sub conditione tamen, ne ipsi magistri religionis cui-cumque interpellationi vel observationi respondeant,

¹⁾ Dannerbauer, str. 883 in 884. Dr. S. Katschner, str. 206 in 207.

²⁾ Dannerbauer, str. 884.

³⁾ Dr. Heinz, str. 201.

⁴⁾ Dr. Heinz, str. 125, 127.

⁵⁾ Dr. Skočdopole: „Comp. der Pastoral. u. Katechetik“, str. 223 in 224. I. zvezek.

⁶⁾ Prof. Zupančič: „Duh. past.“ I del, II izd., str. 279 – 282.

¹⁾ Dr. Heinz, str. 489 – 494.

²⁾ Dannerbauer, str. 893. Dr. S. Katschner: „Katechetik“, str. 203 in 204 navaja odlok min. z dné 14. jan. 1872.

³⁾ Dannerbauer, str. 902.

⁴⁾ „Theologisch-praktische Quartalschrift“, Linz 1886, str. 986.

quam ipsis inspector circa eorum lectiones abusive facere praetenderet.

7. Okrajni šolski svet naznanja odredbe cerkvene oblasti o verouku in o bogoslužnih vajah šolskemu vodstvu v smislu § 5. in § 50. državnega šol. zakona. Dolžan je naznaniti vsako versko in bogoslužno odredbo, da se le ujema z občnim šolskim redom. Če bi se pa kedaj branil kako opravičeno odredbo šolskemu vodstvu naznaniti, naj duhovnik v šolskem svetu zahteva, da izpolni svojo dolžnost; ako pa še noče, sporoči naj duhovnik zadevo potom škofijstva deželnemu šolskemu svetu v razsodbo, glasom ministerskega ukaza z dné 20. avg. 1870, št. 7648, § 50.¹⁾

8. Okrajni šolski svet v smislu postave z dné 25. febr. 1870, § 17, lit. 5, razsojuje nadalje zastran šolskega izstopa in vstopa.

Dogodilo se je, da se je otroku vročila izpustnica, predno je zadostil svoji dolžnosti gledé verouka, pa tudi sv. zakramentov ni sprejel. V sličnem slučaju naj opozori zastopnik cerkve na § 21. alineja 2 postave z dné 14. maja 1869, oziroma na ukaz minist. z dné 8. junija 1883, št. 10.618, ki se glasi: „Iz šole izstopiti sme učenec zamo takrat, kedar zna najpotrebnejše, kar je zapovedano za ljudsko šolo, namreč: verouk, brati, pisati in računati.“²⁾ To velja, kakor meni Dannerbauer, če je tudi otrok izpolnil 14 leto starosti.³⁾ Ako pa okrajni šolski svet še pred 14 letom dovoli izpustnico, ne oziraje se na verouk, tedaj je zastopnik cerkve še bolj opravičen, da odpošlje potom šk. ordinarijata ugovor deželnemu šolskemu svetu.

To bi bil v glavnih potezih skromni opis poslovanja zastopnikov cerkve v krajnem in okrajnem šolskem svetu — z ozirom na cerkev — na podlagi onih neznatnih ob enem tu zbranih drobtin, katere je odkazala država cerkvi gledé šole v novem šolskem zakonu.

Dovoljujem si konečno, pa le gledé verskih vaj, staviti nekaj nasvetov v blagohotno presojo dekanij-

¹⁾ Dr. Heinz, str. 141.

²⁾ Dr. Heinz, str. 27.

³⁾ Dannerbauer str. 888.

skemu shodu, kakor v milostno vednost preč. kn. šk. ordinarijatu.

a) Svetno učiteljstvo naj moli s šolskimi otroci po vsej škofiji pred naukom in po nauku sicer enako, a z ozirom na nižje in višje razrede ali skupine, različno molitev. N. pr. otroci v prvem in drugem razredu štirirazrednic, ali v obeh nižjih skupinah tri-, dvo- in jednorazrednic bi molili: Oče naš in Češčeno Marijo; v višjih razredih in skupinah pa bi molili, recimo: K sv. Duhu, pred naukom in po nauku, kakor se glasi molitev v novem katekizmu str. 214 in 215.

Veroučitelj pa voli pri svoji uri molitvice po katekizmu poljubno, da s tem vadi šolske otroke v raznih molitvicah.

b) Ob nedeljah in praznikih naj se udeležujejo šolski otroci z učiteljstvom božje službe in corpore, kjerkoli je mogoče; in sicer, kjer nimajo posebne šolske maše, naj se udeležé glavne farne božje službe.

c) Ob delavnikih naj bi bila šolska maša, kjer je samo eden duhovnik, vsaj enkrat v tednu, kjer sta pa dva ali več duhovnikov, vsaj dvakrat v tednu — Pri sv. maši naj bi se vrstilo petje z glasno skupno molitvijo sv. rožnega venca.

d) Kjer je pri podružnici šola, naj bi se prilično tam darovala sv. maša ob uri, o kateri bi bilo mogoče udeležiti se sv. maše šolskim otrokom z učiteljem.

e) Sv. zakramente naj bi prejeli šolski otroci redno petkrat v letu, in sicer: pričetkom šolskega leta, v adventu, v postu, o binkošti in koncem šolskega leta.

f) Razven procesije o presv. Rešnjem Telesu naj bi se udeležila šolska mladina z učiteljstvom, kjer mogoče, tudi velikonočne procesije in dogovorno (na račun treh prostih dni) s krajnim šolskim svetom o Markovem in prošnji teden.

g) Šolska mladina naj bi se udeleževala s šolskim nadzorstvom tudi izrednih cerkvenih slovesnosti in pobožnosti, kolikor dopušča šolski in učni red.

Ivan Lavrenčič.

Konverzija obveznic skupnega državnega dolga.

V zadnji številki našega lista so se objavili na str. 43—47 razglasi, zadevajoči konverzijo obveznic skupnega državnega dolga. Dodatno k tej objavi se pripominja nastopno:

Napravita naj se po dva enako se glaseča zapisnika obveznic, ki niso vinkulirane in ki imajo isti rok za izplačevanje obrestij. V te zapisnike naj se vpišejo obligacije, uvrščene po nominalnih zneskih in po številkah v aritmetični vrsti. Sestaviti je torej za vse ob-

veznice, katerih obresti se izplačujejo 1. januarja in 1. julija, po dva zapisnika, in za obveznice, katerih obresti se izplačujejo 1. maja in 1. novembra, zopet po dva posebna zapisnika. Ti zapisniki naj se predložé z dotičnimi obligacijami s pripadajočimi kuponi in taloni vred prekolkovalnemu mestu (c. kr. davčnemu uradu).

Prav tako so napraviti in predložiti za vinkulirane obveznice posebni zapisniki, in sicer zopet za obveznice vsakega obrestnega roka posebej po dva,

v katerih so zaznamovati obveznice s številko, zneskom in zavezo (vinkulom).

Potrebni obrazci se dobé brezplačno pri c. kr. davčnih uradih, morejo se pa tudi sestaviti po naslednjih uzorcih.

I. Za obveznice, ki se glasé na prinesca (s kuponi):

a) Verzeichnis

der zur Abstempe lung auf 4 % beigebrachten nicht vinkulierten Obligationen der Silberrente des Jänner-Juli-Termi nes.

à 10.000 fl.	à 1000 fl.	à 100 fl.	à 50 fl.
Nr.	Nr.	Nr.	Nr.

Zusammen

à 10.000 fl. à 1000 fl. à 100 fl. à 50 fl.

..... Stück.

Refapitulation.

Gesamt-Nominalbetrag fl.

Name und Adresse des Anmeldestelle:
Einreichers: R. f. Steueramt in

b) Verzeichnis

der zur Abstempe lung auf 4 % beigebrachten nicht vinkulierten Obligationen der Notenrente des Mai-November-Termi nes.

à 10.000 fl.	à 1000 fl.	à 100 fl.	à 50 fl.
Nr.	Nr.	Nr.	Nr.

Zusammen

à 10.000 fl. à 1000 fl. à 100 fl. à 50 fl.

..... Stück.

Refapitulation.

Gesamt-Nominalbetrag fl.

Name und Adresse des Anmeldestelle:
Einreichers: R. f. Steueramt in

II. Za obveznice, ki se glase na imena (vinkulirane):

a) Verzeichnis

der zur Abstempe lung 4 % beigebrachten vinkulierten Obligationen der Silberrente des Jänner-Juli-Termi nes.

Nummer (arithmetisch geordnet)	Betrag fl.	Vinculum
10 100	100	R. f. Pfarrkirche in
11 451	550	R. f. Pfarrarmen-Institut in
12.120	50	R. f. Pfarrpfünde in

Zusammen Stück.

n. zw. Stück pr. à fl. = fl.

..... Stück pr. à fl. = fl.

..... Stück pr. à fl. = fl.

Gesamt-Nominalbetrag fl.

Name und Adresse des Anmeldestelle:
Einreichers: R. f. Steueramt in ...

b) Verzeichnis

der zur Abstempe lung auf 4 % beigebrachten vinkulierten Obligationen der Notenrente des Mai-November-Termi nes.

Nummer (arithmetisch geordnet)	Betrag fl.	Vinculum
951	150	R. f. Pfarrkirche in
990	200	R. f. Pfarrarmen-Institut in
1345	300	R. f. Pfarrpfünde in

Zusammen Stück.

n. zw. Stück pr. à fl. = fl.

..... Stück pr. à fl. = fl.

..... Stück pr. à fl. = fl.

Gesamt-Nominalbetrag fl.

Name und Adresse des Anmeldestelle:
Einreichers: R. f. Steueramt in ...

Po tem obrazcu so sestaviti eventualno tudi zapisniki o vinkuliranih februar-avgustovih obveznicah, ako znašajo posamezne več kot 20 000 gld. a. v.

Tisti obč. gg. župniki in kapelanje, katerim bi se vsled konverzije dohodki toliko zmanjšali, da bi ne dosegali zakonite kongrue, naj v smislu § 10 izvršitvenih določil z dne 16. novembra 1898 (Ljubljanski škofijski list leta 1898, str. 166) v določenem roku to semkaj naznanijo, da se jim izposluje dopolnilo iz verskega zaklada.

24.

Za fasijo je merodajno število župljanov po zadnjem ljudskem štetju.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dné 30. aprila 1903, št. 6430, sem doslovno:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 16. März 1902, Z. 187, anher eröffnet, daß bei Berechnung der den katholischen Seelsorgern zufolge § 7, lit. b des Gesetzes vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 176, bezw. der Minist. Verordg. vom 8. Dezember 1885, R. G. Bl. Nr. 170, fassionsmäßig gützulassenden Kanzeleinschätzung für Matrifenzuführung nicht die jeweils in den jährlich erscheinenden von den Ordinariaten herausgegebenen Diözesan-Schematismen für die betreffende Seelsorgestation angegebene Seelenzahl, sondern sowie bei Berechnung der den sonstigen öffentlichen Funktionären gebührenden von der Be-

völkerungszahl abhängigen Bezüge, stets lediglich die bei der letzten auf Grund des Gesetzes vom 29. März 1869, R. G. Bl. Nr. 67, vorgenommenen Volkszählung ermittelte Anzahl der Einwohner, bez. der Parochianen zu Grunde zu legen ist.

Die Landesregierung beehrt sich das hochwürdige f. b. Ordinariat höflichst zu ersuchen, hievon die Seelsorger mit dem Auftrage in Kenntnis setzen zu wollen, künftighin bei Vorlage der Fassionen die im Wege der letzten Volkszählung ermittelte Anzahl der Parochianen mittelst eines von der zuständigen Bezirkshauptmannschaft bestätigten Zertifikates nachzuweisen.

Ta odlok se javlja čč. gg. duhovnikom, da se pri polaganju fasij v bodoče po njem ravnaajo.

25.

Nabiranje milih darov za pogorelce vasi Maline.

Veslavno c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je doposlalo z dopisom z dné 10. aprila 1903, št. 1436/pr., nastopni oklic:

„Dné 22. marca t. l. okoli 9. ure dopoldne se je v vasi Maline, občina Semič, politični okraj Črnomelj, vnel požar, ki se je vsled obstoječe suše neizmerno hitro razširil in v kratkem času 34 objektov, med temi 12 hiš in 22 gospodarskih poslopij, popolnoma upepelil.

Ker so bili vaščani ob kritičnem času večinoma pri službi božji v blizu dve uri oddaljenem Semiču, niso mogli pogorelci tudi svoje premične imovine skoraj nič rešiti in tako je ogenj uničil tudi hišno opravo, obleko, perilo, gospodarsko orodje, hrano in krmo.

Vrhutega je zgorelo tudi petero goveje živine in nekaj prašičev.

Škoda, ki znaša približno 60.000 K, je zadela nesrečne Malinčane toliko občutneje, ker so bili samo

trije pogorelci za 2300 K zavarovani in je gospodarski položaj ondotnih posestnikov skrajno neugoden.

V tem obupnem položaju pogorelcem nikakor ni mogoče ohraniti si svojo gospodarsko eksistenco, ako ne dobé od zunaj dejanske pomoči.

Zategadelj apeliram na neusahljivo dobrodelnost prebivalstva in izrekam prepričanje, da bode tudi v tem primeru po svojih močeh polajšalo bedo pogorelcev, ter s tem razpisujem sklad milih darov po vsi kronovini.

Darove prejemaajo c. kr. deželno predsedstvo, tukajšnji mestni magistrat in okrajna glavarstva; razglasili se bodo v časopisu „Laibacher Zeitung“ ter oddali svojemu namenu.“

Vsled prošnje imenovanega deželnega predsedništva se naroča čč. gg. dušnim pastirjem, naj oznanijo ta oklic z lece, nabrane darove pa naj odpošljejo na svoje mesto.

26.

Raziskavanje po maticah.

Poročnik Oskar Raunacher želi sestaviti in dogrnati sorodstvo rodu Raunacher z baroni pl. Raunach oziroma Raunacher. Zato išče rojstni in krstni list svojega pradede in prapradede do tistih prednikov, ki izhajajo iz rodu baronov pl. Raunach oziroma Raunacher.

Ded prosilčevega očeta Karol Raunacher je umrl kot mestni fizik dné 25. januarja 1831 v Novem

mestu 62 let star; porodil se je torej nekako okoli leta 1769 nekje na Kranjskem, kjer so bili rojeni tudi njegovi predniki.

Čč. gg. maticarji se torej pozivljejo, naj iščejo rojstne in krstne podatke omenjenega Karola Raunacher in njegovih prednikov, ter naj v slučaju, ako je najdejo, pošljejo dotične rojstne in krstne liste kn. šk. ordinarijatu vsaj v teku štirih tednov.

27.

Opomin duhovnikom, ki so v vojaški zvezi.

Kakor znano, se morajo oni duhovniki, ki so na podlagi § 31 vojnega zakona z dné 15. aprila l. 1889 (državni zakonik šte. 45) uvrščeni v nadomestno reservo, s spričevalom svojega ordinarijata vsako leto meseca decembra izkazati, da so kot duhovniki ali v dušnem pastirstvu ali v kaki drugi duhovniški službi.

Ko pa mine postavno določena doba, se isti

duhovniki premesté iz nadomestne reserve v črno vojsko, in vsled tega se vrši nadaljno zglaševanje na drug način.

Naroča se torej onim gospodom duhovnikom, ki so v vojaški zvezi, da kn. šk. ordinarijatu takoj naznani, kedar se svoječasnó premesté iz nadomestne reserve v črno vojsko.

28.

Duhovne vaje za Marijine družbe.

Marijine družbe želé po nekaterih krajih duhovnika, ki bi jim vodil duhovne vaje. S tem naznanjamo.

da so čč. oo. jezuiti ljubljanski pripravljeni voditi duhovne vaje, ako se jim to pravočasno naznani.

29.

Sv. birma in kanonična vizitacija.

K vsporedu, objavljenem v II. šte. našega lista na strani 32 se pripominja, da se je čas za kanonično vizitacijo in sveto birmo v Kočevju preložil tako, da bo:

v nedeljo, dné 19. julija t. l. posvečevanje mestne župne cerkve v Kočevju,

v ponedeljek, dné 20. julija t. l. pa bo ondi sv. birma in kanonična vizitacija.

30.

Konkurzni razpis.

Razpisujejo se župnije: Babno polje v cerkniški dekaniji, Gotenice (Götenitz) v kočevski dekaniji, Koprivnik v radovljiški dekaniji, Poljanica (Pöllandl) v novomeški dekaniji, Predoslje v kranjski dekaniji, Reteče v loški dekaniji, Slap v vipavski dekaniji, Škocijan pri Turjaku v ribniški dekaniji, Šent Gotard v moravški dekaniji.

Prošnje za župnije Babno polje, Gotenice, Ko-

privnik, Poljanico, Predoslje, Reteče in Šent Gotard naj se naslové na veleslavno c. kr. deželno vladó v Ljubljani; za župnijo Slap na kn. šk. ordinarijat v Ljubljani, za župnijo Škocijan pri Turjaku pa na slavno lastništvo patronske graščine turjaške (Auersperg).

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem določi 20. junij 1903.

31.

Škofijska kronika.

Kn. šk. duhovnim svetnikom je bil imenovan č. g. Janez Gerčar, župnik v Dobu.

Kanonično vmeščen je bil čast. gosp. Ivan Čebašek na župnijo Trato dné 23. aprila 1903.

Resigniral je č. g. Jakob Kalan na podeljeno mu župnijo Reteče ter ostane še nadalje v Borovcu (Morobiz).

Kuratom v deželni prisilni delavnici je bil imenovan čast. gosp. Viktor Šega, kapelan in beneficijant v Kropi.

Čast. g. Ivan Zabukovec, župnik v Zgornjem Tuhinju, je resigniral na svojo župnijo in je bil nameščen kot župni upravitelj na Jesenicah.*)

Premeščeni so bili čč. gg.: Jakob Benedičič, kapelan v Šmarjeti, kot župni upravitelj v Črnem vrhu nad Polhovim gradcem; Josip Ferjančič

z Goč v Šmarjeto; Andrej Lavrič iz Hrenovic na Goče; Josip Hartman iz Košane v Hrenovici; Ivan Medved iz Cerkljan pri Kranju v Košano; Ivan Bešter s Trate v Cerklje; Matej Sušnik s Trate v Selca; Ivan Mausser z Zdihovega (Oberskrill) v Stari log (Altlag); Ignacij Zupanec, kapelan v Predosljih, kot župni upravitelj ondi.

Začasni pokoj je dovoljen č. g. Ivanu Klemenču, kapelanu in beneficijatu v Gôrjah.

Umrli so čč. gg.: Sebastijan Čebašek, vpo-kojeni kapelan, dné 10. aprila 1903 v Ljubljani („Leoninum“); Janez Šafer, župnik v Dupljah, 17. aprila leta 1903; Anton Payer, župnik na Koprivniku, dné 24. aprila 1903; Josip Kerčon, župnik v Predosljih, dné 27. aprila 1903.

Priporočajo se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 20. maja 1903.

*) To objavljamo še enkrat v nekoliko spremenjeni obliki na zahtevo č. g. župnega upravitelja Ivana Zabukovca.